

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Nadežda Budimović, Olivera Milošević, Zlatko Čobović, Jelena Petković, Tamara Skrozza, Filip Švarn, Jelka Jovanović, Rodoljub Šabić, Ana Martinoli, Milena Vasić i Sanja Pavlović, na sednici održanoj 25. 1. 2024. godine, većinom glasova izriče

JAVNU OPOMENU

Tekstom „Ovo je dokaz da Goran Vesić laže“, objavljenim 8. januara 2024. godine, portal „Nova.rs“

1.prekršio je tačke 2 i 4 Odeljka I (Istinitost izveštavanja) Kodeksa novinara Srbije o obavezi novinara da pravi jasnu razliku između činjenica koje prenosi, komentara, pretpostavki i nagađanja, kao i tačku po kojoj je sa novinarstvom nespojivo objavljivanje neosnovanih optužbi, kleveta i glasina,

2.prekršio je i tačku 3 Odeljka V (Novinarska pažnja), po kojoj je prećutkivanje činjenica koje mogu bitno da utiču na stav javnosti o nekom događaju jednako njihovom namerom iskrivljivanju ili iznošenju laži.

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Goran Vesić, ministar građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture u Vladi Srbije, podneo je žalbu na tekst, koji je po njegovom mišljenju, neistinit i krši Kodeks novinara Srbije. On je ukazao na prekršaj tačaka 1 i 5 poglavlja I, tačke 3 poglavlja V i tačke 2 poglavlja VII, kao i tačke 8 poglavlja VI. Naveo je da se u tekstu, bez ikakvih dokaza, tvrdi da laže, iako nisu proveravali istinitost njegove tvrdnje o količini posute soli i izvršenom poslu, što je proverljiv podatak. Takođe, iznete su neosnovane optužbe, a pokušali su i da tendenciozno smrt ljudi u saobraćajnim nesrećama povežu sa tim da navodno nije posuta so, i to tako što je njegovo ime direktno dovedeno u vezu sa smrću tih ljudi. Ministar Vesić je istakao da urednici imaju pravo na svoj politički stav, ali da to ne bi trebalo da utiče na poštovanje profesionalnih normi, dok je posebno nedopustivo politizovanje tragičnih događaja.

U odgovoru na žalbu, advokati redakcije su naveli da se tekst bavi stanjem na putevima usled loših vremenskih uslova, da je ministrova izjava verodostojno je prenet sa sajta Ministarstva, tako da ne može biti tačna tvrdnja da je objavljena neistina. Tekst se, kako ističu, ne bavi ni time da li je posuto manje ili više soli od onoga što on tvrdi, niti da li je so uopšte posuta. Tekst se bavi stanjem na putevima, saobraćajnim nezgodama koje su se desile,

Kraljice Natalije 28
11000 Beograd
tel: (011) 30 67 320
www.savetzastampu.rs

uz prenošenje snimka sa društvene mreže X od 8. januara, na kojem se vidi kolaps u saobraćaju na zavejanom auto-putu. Iz svega toga, u tekstu se iznosi mišljenje da, uprkos bačenoj soli, putevi nisu prohodni i bezbedni. Tekst se bavi temom od javnog značaja, navode se informacije čija tačnost nije dovedena u pitanje, a o čemu su izveštavali i drugi mediji, da „su putevi klizavi“, „da sneg stvara probleme na putevima“, zbog čega se nižu saobraćajne nesreće. Suprotstavljajući, s jedne strane, izjavu ministra kao najodgovornijeg za stanje na putevima i, s druge strane, informacije o brojnim nezgodama, u tekstu je iznet vrednosni sud da izjava ministra nije istinita. Vrednosni sudovi se ne dokazuju, pa se ne može tvrditi da li je neki sud isinit ili ne, podsećaju advokati, i ukazuju na praksu Evropskog suda za ljudska prava koji pravi razliku između činjeničnih i vrednosnih sudova. Istakli su, između ostalog, i da ministar, kao javni funkcioner, mora da pokaže veću toleranciju za kritiku, te da razlog za tekst nije obračun sa političkim neistomišljenicima, već informisanje javnosti o stanju na putevima.

Većina članova Komisije za žalbe ocenila je da je već sam naslov teksta problematičan, budući da se za video preuzet sa društvene mreže tvrdi da je “dokaz da Goran Vesić laže”. Suprotno odgovoru advokata redakcije da je iznet vrednosni sud, naslov sadrži činjeničnu tvrdnju – imamo dokaz da laže, dok je zapravo sam “dokaz” više nego upitan. Snimak sa mreže X ne prati nikakvo dodatno objašnjenje, čitaocima se ne nude informacije o tome gde je i kada snimak nastao, zbog čega je tačno došlo do zastoja na auto-putu, niti bilo kakve druge informacije o tome koji su putni pravci eventualno neprohodni. Time je prekršena tačka 3 poglavlja V, po kojoj se ne smeju prećutkivati činjenice koje mogu bitno da utiču na stav čitalaca o određenom događaju.

Iako redakcija tvrdi da su izveštavali o stanju na putevima i vremenskim prilikama, što je neosporan javni interes, naslov teksta jasno ukazuje da je u fokusu Goran Vesić, a ne situacija u vezi sa snegom. Istovremeno, portal tek na kraju teksta, kao najmanje važno, donosi i saopštenje “Puteva Srbije” koji savetuju vozačima da bez zimske opreme i lanaca ne kreću na put, da prilagode brzinu uslovima na putu i poštuju saobraćajne propise, te da zbog najavljenih niskih temperatura i snega u jutarnjim i večernjim satima postoji mogućnost pojave mestimične poledice.

Po mišljenju većine članova Komisije, povezivanje izjave Gorana Vesića o količini posute soli sa saobraćajnim nesrećama sa smrtnim ishodom veznikom “pa ipak”, implicira da je baš Vesić odgovoran za njih, pa su time prekršene tačke 2 i 4 poglavlja I, koje propisuju da se mora praviti jasna razlika između činjenica, komentara, pretpostavki i nagađanja, kao i da je je sa novinarstvom nespojivo objavljivanje neosnovanih optužbi i kleveta..

Za ovakvu odluku je glasalo sedmorica članova Komisije za žalbe, troje je bilo protiv, dok je jedna članica ostala uzdržana. Članovi Komisije koji su glasali protiv, smatrali su da Kodeks nije prekršen jer je, iz objavljenog snimka i izveštaja MUP-a o saobraćajnim nesrećama jasno da je problema zbog snega na putevima bilo, te da je portal imao razloga da zaključi da ministar ne govori istinu kada kaže da su svi državni putevi prohodni.

Komisija nije uspjela da usaglasi odluku da li je spornim tekstom prekršena i tačka 6 poglavlja IV Kodeksa novinara Srbije koja se odnosi na obavezu novinara da neguje etiku i kulturu javne reči, tačnije da li je novinaru dozvoljeno da tvrdi da neko laže i da li je taj termin uvredljiv. Deo članova smatrao je da upotrebu tog termina treba izbegavati u javnom govoru, dok je drugi deo ocenio da nije reč o uvredi. Kako je za odluku da je Kodeks prekršen u ovom delu bilo petoro članova Komisije, a petoro protiv, uz jedan uzdržan glas, nije bilo potrebne većine od sedam glasova za odluku.

Odluke nije bio ni u vezi sa prekršajem tačke 1 poglavlja IV, koja se odnosi na to da novinar odgovornost čitaocima ne sme da podredi interesima drugih, posebno izdavača. Za odluku da je reč o tendencioznom “adresiranju” komunalne teme na politički teren i time o prekršaju Kodeksa glasalo je šestoro članova Komisije, dok je četvoro bilo protiv, a jedan uzdržan.

Beograd, 25.1.2024.

Predsedavajuća

Nadežda Budimović